

2018-11-16

Socialdepartementet

Enheten för familj och sociala tjänster

Ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med
anledning av lag om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)

Innehåll

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	3
2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen.....	5
3	Sekretess i ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag	7
4	Konsekvenser	11
5	Författningskommentar	13

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I denna promemoria föreslås ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) när det gäller sekretess i ärenden om bidrag enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Det förtydligas att sekretess även gäller i ärenden om bidrag till reparationer och i ärenden om bidrag till besiktning och underhåll. Det föreslås att sekretessen ska gälla för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling föreslås att sekretessen ska gälla i högst sjuttio år.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 mars 2019.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

12 §

Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag *och om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll enligt lagen (2018:222)* om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2019.

3 Sekretess i ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag

Förslag: I offentlighets- och sekretesslagen ska det förtydligas att sekretess även gäller i ärenden om bidrag till reparationer enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Det ska införas sekretess i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparationer enligt samma lag. Sekretessen ska gälla för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Ändringen ska träda i kraft den 1 mars 2019.

Bedömning: Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter i ärenden om bidrag till besiktning och annat underhåll än reparationer bör inte inskränkas.

Det bör inte införas någon övergångsbestämmelse.

Skälen för förslaget

Bakgrund

Bestämmelser om bostadsanpassningsbidrag finns i lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Syftet med lagen är att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att anpassa och komplettera fasta funktioner i och i anslutning till en bostad. Bidrag kan även lämnas för att reparera en sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassnings-

bidrag enligt lagen eller motsvarande äldre bestämmelser. Bidrag kan även i vissa fall lämnas för besiktning och annat underhåll än reparation. Det är kommunerna som ansvarar för bidrag enligt lagen.

Lagen om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft den 1 juli 2018. Genom den nya lagen upphävdes den äldre lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. Flertalet av bestämmelserna i den äldre lagen har förts över i sak oförändrade till den nya lagen. Vissa bestämmelser har förtydligats och anpassats till rådande praxis. Därutöver har vissa nya bestämmelser tillkommit.

En skillnad mellan lagarna är att den nya lagen ger möjlighet till bidrag till besiktning och annat underhåll än reparation. En annan skillnad är att begreppet bostadsanpassningsbidrag i den nya lagen förbehålls sådana åtgärder som innebär att fasta funktioner i och i anslutning till en bostad anpassas eller kompletteras. I den äldre lagen ingick bidrag till reparationer i begreppet bostadsanpassningsbidrag.

Enligt den nya lagen lämnas bidrag till reparationer, besiktning och underhåll endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Sådana bidrag benämns som sagt inte bostadsanpassningsbidrag utan enbart bidrag till reparationer, besiktning och underhåll. Denna åtskillnad gjordes bl.a. av lagtekniska skäl för att tydliggöra vilka bestämmelser i lagen om bostadsanpassningsbidrag som är tillämpliga på de olika formerna av bidrag (se prop. 2017/18:80 Ny lag om bostadsanpassningsbidrag s. 43).

Enligt 26 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, gäller sekretess i ärende om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. Någon ändring i OSL gjordes inte i samband med att den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag antogs.

Behovet av en ändrad sekretessbestämmelse

Eftersom bidrag för reparationer tidigare ingick i begreppet bostadsanpassningsbidrag gällde sekretess i sådana ärenden enligt 26 kap. 12 § OSL. Med den uppdelning av de olika bidragsformerna som görs i den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag är det inte längre tydligt om det fortfarande råder sekretess i ärenden om bidrag till reparationer. Någon avsikt att ta bort sekretesskyddet i sådana ärenden har dock inte funnits. Därutöver har två bidragsformer tillkommit, bidrag till besiktning och till underhåll. Det finns därför behov av att se över vilket sekretesskydd som ska gälla i ärenden enligt den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Ett kriterium för att bidrag ska kunna lämnas till reparationer, besiktning eller underhåll är att åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Detta innebär att sökanden kan behöva lämna in handlingar med känsliga uppgifter, t.ex. läkarintyg. Det finns därför behov av sekretesskydd i sådana ärenden. Eftersom det ofta förekommer samma typ av känsliga uppgifter i ärenden om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll som i ärenden om bostadsanpassningsbidrag bör sekretesskyddet utformas på samma sätt för alla dessa bidragsformer. Det innebär att sekretess bör gälla i ärenden om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling bör sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Det bör noteras att det enligt den äldre lagen fanns ytterligare en bidragsform som betecknades återställningsbidrag. I den äldre lagen gjordes en åtskillnad mellan bostadsanpassningsbidrag och återställningsbidrag. Nuvarande sekretessbestämmelse kan därför inte anses ha omfattat återställningsbidrag. Bestämmelserna om återställningsbidrag har i huvudsak förts över oförändrade till den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag. Enligt den nya lagen lämnas återställningsbidrag till ägare av bostadshus för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder som har utförts bl.a. i eller i anslutning en lägenhet som innehas med hyresrätt, ett en- eller tvåbostadshus som hyrs ut eller i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt i ett flerbostadshus. Återställningsbidrag

lämnas om anpassningsåtgärden på grund av ändrade förhållanden inte längre utnyttjas för sitt ändamål och åtgärden är till nackdel för andra boende.

I ärenden om återställningsbidrag finns inte behov av att lämna in känsliga uppgifter om enskilds personliga förhållanden. Något behov av att införa sekretesskydd i ärenden om återställningsbidrag finns därför inte. Det bör därför anges uttryckligen i OSL i vilka ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag som sekretess gäller, dvs. ärenden om bostadsanpassningsbidrag och om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll.

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) och 1 kap. 1 och 2 §§ yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) har som huvudregel företräde framför den tystnadsplikt som följer av bestämmelserna i OSL. I TF och YGL anges dock att det inte är tillåtet att med stöd av rätten att meddela och offentliggöra uppgifter uppsåtligen åsidosätta en tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag. Den särskilda lag som avses är OSL (se 13 kap., slutet av varje kapitel i lagens fjärde– sjätte avdelningar samt lagens sjunde avdelning).

Enligt 26 kap. 15 § OSL är rätten att meddela och offentliggöra uppgifter enligt 1 kap. 1 § TF och 1 kap. 1 och 2 §§ YGL inskränkt i vissa fall. Det gäller exempelvis uppgifter som finns inom viss verksamhet inom socialtjänsten, verksamhet om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga samt i ärenden om internationella adoptioner.

Bestämmelsen i 26 kap. 12 § OSL om sekretess i ärende om bostadsanpassningsbidrag räknas inte upp i 26 kap. 15 §. Detta innebär att rätten enligt TF och YGL att meddela och offentliggöra uppgifter som finns i sådana ärenden inte är inskränkt. Sekretessen föreslås nu även omfatta ärenden om besiktning och annat underhåll än reparationer enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Även om det kan finnas känsliga uppgifter i sådana ärenden är uppgifterna inte mer känsliga än de som finns i ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Det bedöms därför saknas anledning att inskränka rätten att meddela och offentliggöra uppgifter i ärenden om besiktning och annat underhåll än reparationer.

Den föreslagna lagändringen bör träda i kraft så snart som möjligt. En rimlig tidpunkt för ikraftträdande är den 1 mars 2019. Något behov av övergångsbestämmelser finns inte.

4 Konsekvenser

Förslaget innebär att det tydliggörs i 26 kap. 12 § OSL att det råder sekretess i ärenden om bostadsanpassningsbidrag och om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Vad gäller bostadsanpassningsbidrag och bidrag till reparationer överensstämmer detta med vad som har gällt för ärenden enligt den äldre lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. Det läggs därutöver till att motsvarande sekretess gäller i ärenden om bidrag till besiktning och underhåll.

För den enskilde innebär förslaget att det blir tydligt i vilka ärenden det råder sekretess. Den enskildes integritet skyddas ytterligare genom att det införs sekretess även i ärenden om bidrag till besiktning och underhåll.

Bidrag enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag hanteras av kommunerna. Genom ändringen blir det tydligt i vilka ärenden det råder sekretess, vilket underlättar kommunernas prövning vid begäran om utlämnande av allmänna handlingar.

Eftersom det införs sekretess i ärenden om bidrag till besiktning och underhåll kan antalet utlämningsärenden hos kommunerna öka något. Ökningen bedöms dock vara mycket marginell. Då det finns erfarenhet hos kommunerna av sekretessprövningar i ärenden om bostadsanpassningsbidrag, där samma typ av känsliga uppgifter förekommer, bedöms inte den nu aktuella ändringen medföra något nämnvärt merarbete för kommunerna. Förslagets ekonomiska konsekvenser bedöms sammantaget vara marginella och nivån på det generella bidraget till kommunsektorn behöver därför inte förändras till följd av förslaget.

Antalet sekretessärenden vad gäller bidrag till besiktning och underhåll bedöms vara få. Förslaget kommer därför inte medföra någon nämnvärt ökad arbetsbelastning för domstolarna. Den

marginella ökning som kan förutses bör kunna behandlas inom ramen för domstolarnas nuvarande verksamhet.

Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, brottligheten eller det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företag, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

5 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

26 kap. 12 § Sekretess gäller i ärende om bostadsanpassningsbidrag och om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

I första stycket läggs det till att sekretess gäller i ärenden om bidrag till reparationer, besiktning och underhåll enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Sekretess har tidigare gällt i ärenden om bidrag till reparationer enligt den nu upphävda lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m., det förtydligas nu att sekretess även gäller i sådana ärenden enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag. Därutöver införs sekretess i ärenden om bidrag till besiktning och underhåll, dvs. sådana ärenden som regleras i 11 § lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Skaderekvisitet är rakt, dvs. det råder presumtion för offentlighet.

Övervägandena finns i avsnitt 3.